

AYRAN İÇİP FUKO OKUYORUZ

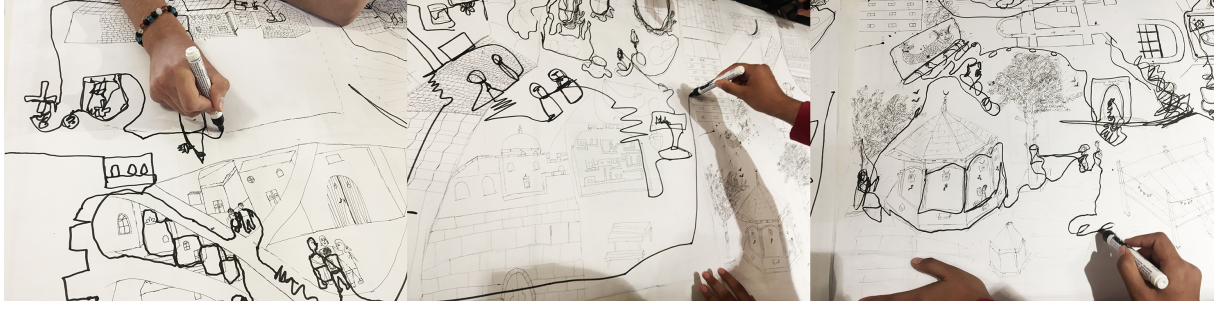
Zeynep Ataş, Yuvacan Atmaca

Mimarlık eğitiminde en tartışmalı konulardan birisi; mimarlığın evrensel kabul edilen bilgisinin güncel değişimlerle ilişkisi ve farklı, yeni araçlar ve deneyimlerle karşılaşmasında oluşan hesaplanamaz gerilim. Yerel verilerin paralelinde, öğrencilerin, yürütücülerin kişisel ve akademik birikimleriyle evrensel bilgi ve araçların karşılaşması... Bu gerilimli karşılaşmalarda iki yol izlenebilir. Birincisi, eldeki hazır bilgiyi mutlak ve sabit kabul ederek süreci hesaplanabilir bir alanda tutmak ya da karşılaşmadaki tarafların öngörülemez potansiyellerinin ortaya çıkmasına izin verip süreci, sonucu belirsiz, tekinsiz bir alana taşımak. Mimarlık gibi temel meselesi farklı, yeni ve başka olanı hayal edebilme, yaratma ve dönüştürme olan bir alanın bilgisinin üretildiği mimari proje stüdyoları, farklı karşılaşmaların oluşturduğu gerilim ve bu gerilimlerin yarattığı tartışmalar için en elverişli ortamlardan birisi. Mimari proje stüdyolarında yaratılan süreç, bu anlamıyla mimarlık eğitiminin de temel potansiyelini oluşturmaktadır.

Mardin gibi, merkez kabul edilen durumlardan uzak ve genel anlamda klişeleşmiş yerel değerleri ile öne çıkarılan bir kentte, mimarlık üzerine düşünmek ve bilgi üretmek de tüm bu tartışmalar ile hesaplaşmayı gerekli kılıyor. Henüz mimari düşünce ve temsil araçlarının öğrenciler tarafından edinilmediği veya farkına varılmadığı ve bu nedenle de stüdyo sürecinin daha da öngörülemez olduğu birinci sınıf stüdyosu, taşıdığı birçok gerilim nedeniyle aslında bu farklı birçok düşüncenin daha özgürce üretilebildiği ortamı sağlamakta. Aynı zamanda stüdyo, özünde öğrencinin kendisinin ve çevresinde olan bitenin farkındalığının sağlanmasını amaçlayan bilgi aktarımı ve pratikler ile bedensel farkındalık, beden- mekan ilişkisi, yerin farkındalığı, yer-beden-mekan ilişkisi gibi konuları ele alsa da her sene değişen katılımcılarıyla mimarlığın bilgisinin yeniden ve yeniden üretildiği bir alan oluşturmaktadır.

Mardin'in son derece özgün ve baskın tarihsel ve kültürel arka planı ve kentsel dokusu genel mimarlık bilgisinin aktarılması, tartışılması ve yeniden üretimi için her kentin kendi potansiyelleri gibi araçsallaştırılıyor. Bizim için esas mesele, yerel ile evrensel tanımlarıyla ayrıştırılan bilginin, bütünsel olarak ele alınmasıyla farklılaşan öğrenci ve yürütücü profillerinin karşılaşmalarından doğan gerilimleri, süreci zenginleştiren önemli parçalar olarak kabul edip kısmi kontrol mekanizmaları ile yönetebilmek. Bu sayede yürütücü tarafından asla öngörülemeyen üretimler, genel anlamda planlanmış olan süreci eldeki veriler doğrultusunda anlık dönüşüme açık, katılımcı hale getirir.

Kayboluş Gnlg Kolektif Harita

Doku Günlükleri

Bu doğrultuda tartışmayı, Mardin Artuklu Mimarlık birinci sınıf stüdyosunun geçtiğimiz akademik yılda ürettiği işlerden birkaç örnekle açabiliriz. Stüdyonun ilk işlerinden biri olan "Kayboluş Gnlg" alışması, her bir birinci sınıf öğrencisinin hiç bilmediği bir kentte bir gnlgne kaybolup, kayboluş deneyimini yazılı ve görsel olarak kaydettiği gnlklerle kendi kişisel birikimleri ve bakış açılarını kent üzerinden deşifre eden bir araca dönüştürür. Hemen devamında üretilen "Doku Gnlg" ise, kayboluş gibi tanımsız ve sınırları belirsiz bir eylemden farklı ölçeklerde, kentin daha nesnel ve derin bir kavrayışına geçişi sağlar. Kentin farklı noktalarından öğrencilerin kişisel tercihleri ile seçilen, kağıt ve kömür ile görünür hale getirilen dokular, kentin mikro düzeyde analiz araçlarını oluşturur. Kentten toplanan iki boyutlu dokular, üçüncü boyutta sistematize edilirken bu sistemler üzerinden geliştirilen ve sistemler, parametreler, biçim grameri gibi konuların tartışılabileceği yeni üretimlerle süren stüdyo süreci, sıçramalı bir şekilde, bir yandan kişisel birikimlerle kentin birikiminin çarpışmasını sağlarken diğer yandan da, mimarlığın güncel ve genel bilgilerini ortama dahil ederek bu karşılıklı alışverişten beslenir.

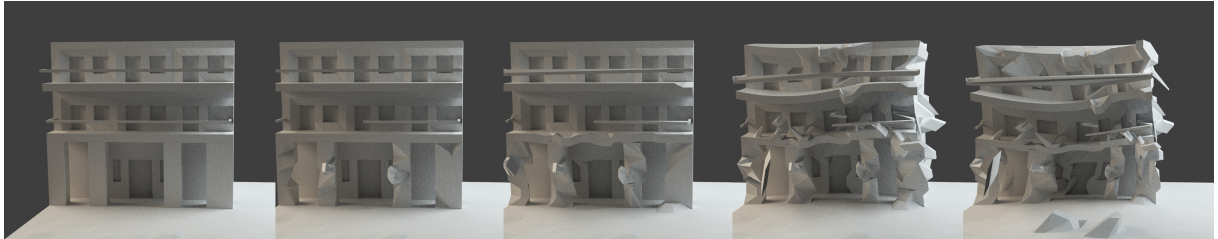
Stüdyonun bir diğer çalışması olan "Sokak kesitleri / Konak" projesi kapsamında, kenti boydan boya geçen ardışık sokak kesiti çizimleri ve maket üretimleriyle sürece mimarlığın evrensel kabul edilen dilini ve araçlarını da dahil ederek yapılan tartışmalar, kentin daha üst ölçekte kavrayışına taşır. Bireysel deneyimlerden üretilen temsillerin leğinden daha sistematik ve kolektif üretim zorunlu olduğu ölçekteki temsillerin üretimine geçiş, mimarlığın kapsadığı kişisel ve kamusal yaratım alanları arasındaki gerilimin tartışmalarını da sürece dahil eder. Bu sokaklarda kendine yer bulan kişisel barınma birimi projeleri, Mardin gibi yapılı çevresi yerel verilerle çok net olarak tanımlı ve oluşturduğu kent imgesi beraberinde ürettiği birçok klişeyle tekrar tekrar aynı biçimde tüketilen bir kent içinde katı bir barınma biçimini tanımlayan "Konak" adıyla yola çıkar. Bir taraftan kişisel mekan, eylem, beden

ölçüleri, ergonomi, işlev gibi konuları gündeme getirirken Konak'ı, var olan bir yapıya eklemeyi çağrıştıran konmak eylemi üzerinden tartışır. Bu bağlamda Tschumi, Woods gibi mimarlığın sorgulayan olma biçimini tartışan mimarlar ve yazıları üzerinden desteklenen süreç, başka ihtimallerin varlığı üzerine düşünebilmeyi mümkün kılar. Kişisel olarak seçilen yer, yapısal çözümler, yaratılan program ve var olan yapı çevre ile hem mimari hem de programatik olarak ilişkilendirme biçimleri, öğrenci ve yürütücülerin kişisel birikimleri ve sahip olunan deneyimlerin, aynı zamanda Mardin'in yapı çevresi ve mevcut gündelik hayatı içinde farklı ihtimallerin varlığını ortaya çıkarır.

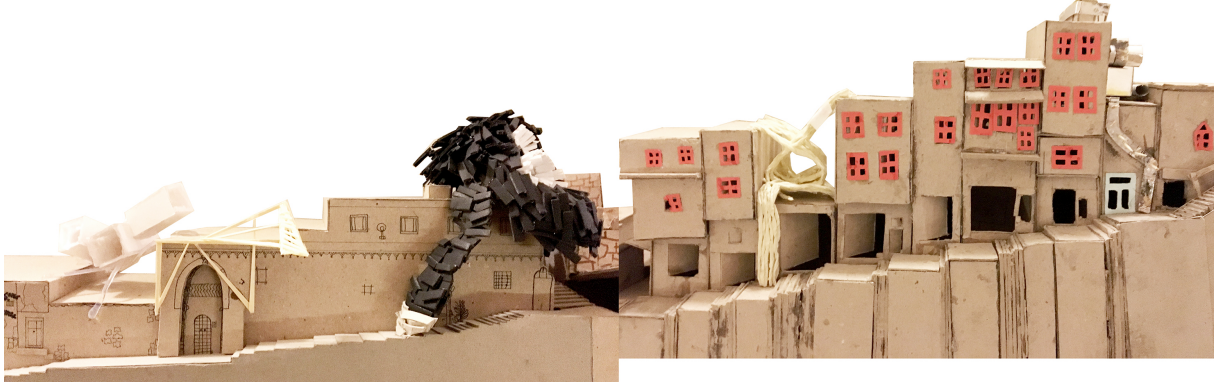

Dokulardan Üretilen Sistemler

Bu sürecin devamında son olarak ikinci dönemin büyük bölümünü kaplayan “Defo / Yama” projesinden bahsetmek yerinde olur. Projenin, bir taraftan kentin çizgisel sisteminin “hata” verdiği ve kentsel, sosyal ve gündelik dokuyu zenginleştiren “şeylerin” keşfi ve haritalanmasını hedeflerken düşünsel anlamda da çığır açıcı olduğunu fark ediyoruz. Mimarlık Bilgisi dersi kapsamında desteklenen süreçte, De Landa, Deleuze, Lefebvre, Foucault, De Certeau, Stavrides okumaları üzerinden çizgisel olmayan sistemler, zaman, gündelik hayatın ritimleri, bireysel ve kentsel kontrol mekanizmaları gibi konuların gündeme getirilerek tartışmaya açılması mümkün oluyor. “Defo”nun olumsuz bir anlamda değerlendirilmek durumunda olmadığı, kentin gündelik yaşamını zenginleştiren, öğrencilerin deyişiyle, olumsuz ya da olumlu etkisi olmak zorunda olmayan eylemler, olaylar veya yapılanmaların keşfi mimarlığın farklı ihtimallerinin keşfinin de yolunu açar. Mimarlık, “yama”lar yoluyla, bu şeyleri çözme yolunda ulvi bir kurtarıcı olmak yerine varlıklarını kabul etmek, güçlendirmek ve gündelik akışı görünür kılmak üzere araçsallaştırılır. Bu sürece Blender, Grasshopper gibi güncel araştırma araçları da dahil edildiğinde, proje her yönüyle içinde bulunulan durumu anlayan, ortaya koyan, güncel düşünsel üretim ve temsil araçlarıyla araştıran öğretici bir eğzersize dönüşür.

Defo/Yama Projesi; tasarım Fatih Saraç

Mardin Kesiti ve Konaklar

Mimarlık bilgisinin dönüşümü ve farklı potansiyellerin yaratımı, tam olarak sabit kabul edilen tüm tanımların, oluşan karşılaşmalardaki gerilimle tekrar tekrar yeniden üretilmesiyle oluşuyor. Her karşılaşma anının taraflarının öngörülmez değişkenliği bu bilginin dinamizmini sağlıyor. Proje süreçleri de bu dinamizm içinde anlık dönüşümlerle yürütücüyü de öğrenci gibi konfor alanının dışına iterek, kısmi kontrollü ve olumsal olarak ilerliyor. Burada söz konusu olan, öğrenci ve yürütücü ile gelen bilgi, bulunulan yerin bilgisi ve evrensel anlamda mimarlık bilgisi, dili ve değerlerinin bir aradalığının ürettiği çarpışmayı kucaklayan süreçler üretmek. Mesele belki de bu adımları ayırıştırmak yoluyla konfor zonları yaratan tanımlamalarda.